

Od ideje do preko 30 godina tradicije

INTERVJU S PROF. EMERITUS DR. SC. DEANOM AJDUKOVIĆEM

Kako je LJPŠ nastala? Kako je izgledala prva ljetna škola? Koja je bila tema, a tko sudionici?

Nаша nastojanja da opišemo povijest i razvoj Ljetne psihologijske škole ne bi bila potpuna bez opisa iskustava s prve ikad provedene ljetne škole. U tu svrhu razgovarali smo s prof. dr. sc. Deanom Ajdukovićem, idejnim začetnikom LJPŠ-a i jednim od njezinih prvih voditelja.

Zajednički rad voditelja i polaznika na LJPŠ 1988. u Grožnjanu

Kako je došlo do ideje za prvu Ljetnu psihologijsku školu?

Prva Ljetna škola održala se 1988. godine. Ja sam ju inicirao i nekako se subjektivno osjećam kao utemeljitelj. Ideju sam prenio svojim kolegama na Odsjeku, a oni su ju zdušno prihvatili i otprilike rekli: „Ako hoćeš to pokrenuti i s time se baviti, samo ti izvoli“. Vjerojatno je moj osobni poticaj bio u tome što sam se godinu dana prije toga vratio iz Amerike, gdje sam radio s tamošnjim studentima i vidio kako zapravo jako cijene i profitiraju od takve vrste nastave ili profesionalnog razvoja. Za početak je trebalo naći temu koja će biti zanimljiva studentima, a za koju ćemo mi voditelji biti kompetentni. Tu

prvu školu uz mene je vodio profesor Marko Polić iz Ljubljane. On i ja smo se u to doba intenzivno bavili ekološkom psihologijom pa smo tako i odabrali prvu temu. Osim toga, bio je i kolega Željko Vukosav koji je tada bio asistent, te kolega Tomislav Bunjevac koji je bio tehnički suradnik za analizu podataka na Odsjeku. Ideja je bila da će ljetna škola biti mjesto gdje će se učiti i gdje će se okupiti zainteresirani studenti. U toj prvoj školi osim naših studenata sudjelovale su i tri studentice iz Ljubljane i tri studentice iz Beograda.

Kako su studenti prihvatili ideju?

Kako sam u to doba vodio izborni kolegij Ekološka psihologija, onda su studenti s tog kolegija i bili najviše zainteresirani da se uključe. Među njima je bio jedan student, kolega Dražen Nikolić, koji pomogao da dobijemo sredstva za financiranje. U to doba Fakultet još ni na koji način nije odvajao sredstva za tu vrstu nastave jer je to uopće bilo prvi put da se tako nešto radilo na fakultetu. Kolega Dražen Nikolić pomogao je da od Omladinske organizacije grada Zagreba dobijemo novce, kojima smo pokrili trošak smještaja i prehrane u Grožnjanu.

Kako je izgledala priprema i rad na prvoj Ljetnoj psihologijskoj školi?

U Zagrebu smo imali pripremu u smislu konceptualizacije istraživanja, cilja, istraživačkih pitanja, razrade metodologije, ali prikupljanje podataka radilo se na licu mjesta. Onda su se analize radile jednim dijelom tamo, a drugim dijelom kasnije. Meni je, naravno, strašno žao što nismo uspjeli taj interni izvještaj objaviti, tiskati ili negdje publicirati. Preko dana se intenzivno radilo, navečer smo sumirali iskustva o tome što je dobro išlo, što bi trebalo drugačije napraviti sljedeći dan i tako dalje. To je bio obično neki sastanak prije večere i poslije

toga bi bilo slobodno vrijeme i zabava. U Grožnjanu smo radili i prve analize podataka. Nosili smo sa sobom kompjuter. To nije bio laptop! Kolega Bunjevac je brinuo oko analiza, a navečer su postojale smjene za unošenje podataka koje smo taj dan prikupili. Tako da se puno radilo, ja bih rekao, puno zabavljalo i puno učilo.

Zvuči jako zanimljivo, dinamično, ali vjerujem da je bilo i naporno.

Da, moram priznati, bilo je i naporno. Bilo je tako da su dvije kolegice poslije trećeg dana rekle da se moraju vratiti u Zagreb jer se događa nešto zbog čega moraju ići. Mi smo ih sretno ispratili. Nasreću, nije se ništa loše događalo nego im je bilo malo previše naporno.

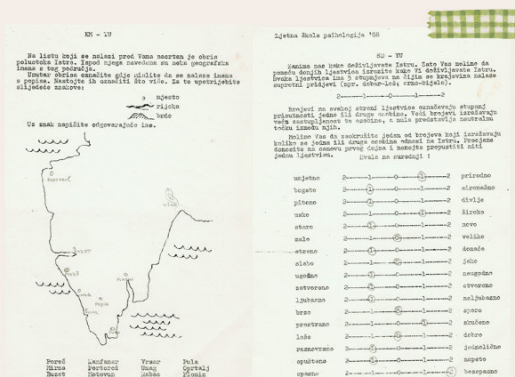
Kako se prva škola razlikovala u odnosu na današnje?

Prva škola bila je i učenje kako to treba drugačije napraviti. Kasnije je koncept ljetnih škola promijenjen na način da su se podaci prikupljali prije, a onda se na putovanju pisao istraživački izvještaj. Takav način onda i može rezultirati pisanim ishodom, odnosno knjižicom. Naime, nakon što završi ljetni dio škole padne entuzijazam i ponestane vremena. Tako da je, u tom pogledu, današnji koncept bolji. S druge strane, ono što ja mislim da je u ovoj prvoj školi bilo dobro i korisno iskustvo to što smo istraživanje pripremali na licu mjesta i tamo prikupljali podatke. Taj dio zajedničkog rada na terenu, prikupljanja podataka i analize iskustava bio je iznimno koristan.

*Kako je točno izgledalo provoditi istraživanje
tamo?*

Tema kojom smo se bavili zvala se Doživljajne karakteristike Istre. Koristili smo nekoliko metodologija. Istra je kontinuirano jedna od glavnih turističkih destinacija, pa su naši ispitanici bili strani turisti u hotelima, a imali smo i lokalne stanovnike koji su govorili o tome kako turizam mijenja njihov život. Strane turiste pitali smo o njihovom doživljaju Istre. Imali smo upitnike na različitim jezicima, a imali smo i jednu tehniku koja je specifična za ekološku psihologiju, a to je crtanje kognitivnih mapa. Kognitivne mape su zapravo naše predodžbe o velikom prostoru. Zanimalo nas je

kakvu predodžbu turisti imaju o Istri i mjestima koje su obilazili. I oni su to rado radili. Naime, turisti koji dođu u Istru budu u hotelima, najčešće u nekom paket aranžmanu koji onda imaju uključene i izlete na glavne destinacije kao što je Motovun, Limski kanal, Rovinj itd. Mi smo njima dali jednu kartu, obris Istre, označili Pulu i još nešto i rekli: „Dobro, sad ucertajte mjesta koja se sjećate da ste posjetili “. To sjećanje zapravo pokazuje njihov interes i centralno procesiranje informacija i memoriranje. Nakon toga pitali smo ih o njihovim doživljajima. Takav način predstavlja dublju analizu nego kada im samo damo upitnike da izraze svoje slaganje s atributima koji opisuju nešto. Tako da smo imali dosta posla. To je trebalo i organizacijski napraviti. Unaprijed smo s upravama pojedinih hotela dogovorili kada možemo doći, tražili dopuštenje da pričamo s njihovim gostima. U to doba još nije postojala obaveza da od svakog sudionika tražimo informirani pristanak. Imali smo jedno kratko predavanje, objašnjenje i tako su ljudi pristali.

Isječak upitnika korištenog na LJPŠ 1988.

Kako su se studenti međusobno povezali?

Sjajno, zaista. To je bilo vrlo snažna grupna kohezija, dijeljenje radnih zadataka na jednoj kolegijalnoj razini u kojoj nije bilo tko će više, tko manje. Dakle, jedan kolegijalni duh, puno pozitivne energije, napornog rada i intenzivnog zabavljanja. Znači, kad ste ovako malo izolirani, onda se uglavnom družite i tu nije bilo podgrupa, nije bilo klika i svega onoga što ste mogli na socijalnoj psihologiji naučiti.

Kako biste Vi opisali svoj rad sa studentima i suvoditeljima?

Pa što se tiče vodstva, nemam iskustva da je ikad bilo teško usuglasiti se. Vodiš s onim s kime misliš da možeš glatko surađivati. To je kolegijalni, suradnički posao, nadopunjavajući, kreativan, uz uzajamno poštovanje. Voditelji dijele odgovornost. U tom prvom LJPS-u ja sam imao najviše posla, najviše odgovornosti i najviše zadataka kao inicijator i kao netko tko je imao neke kontakte, tko je trebao iskoristiti odnosno angažirati socijalni kapital. Zbilja je važno osmisliti koncept: od toga kako ljetna treba izgledati, kako se treba pripremati za nju, kako privući studente koji se hoće na taj način baviti svojim profesionalnim razvojem. Voditelji imaju odgovornost da prezentiraju školu i temu tako da privuku one studente koji to žele. Logično, studentima treba i vrlo jasno predložiti kako će cijeli projekt LJPS-a izgledati i kakva će biti očekivanja od njih. I onda ako ima više zainteresiranih nego što je mjesta, kao što je bilo kod nas u to vrijeme, treba donijeti tešku odluku tko će ići. Ja mislim da je to za mene i za ostale voditelje bio najteži dio.

Kako ste selekcionirali studente tada?

Gledali smo ocjene, ali i pokazuju li natprosječni interes za temu iz psihologije i to ne samo na temu prvog LJPS-a. Imali smo intervjue s njima. Sad sam se prisjetio i jedne neugodne situacije. Prijavili su se studentica i student koji su tada bili u vezi. S obzirom na njihov akademski uspjeh i interes, donijeli smo odluku da ćemo nju primiti, a njega ne. I onda je ona nažalost odustala, a što je bila šteta.

Sastanak voditelja i polaznika prije večere na LJPS 1988. u Grožnjanu

Voditelji i polaznici ispred odnosno unutar smještaja za polaznike LJPS 1988. u Grožnjanu

Imate li neka Vama draga sjećanja s te prve ljetne škole?

Ima ih bezbroj, naravno. Bili smo u Grožnjanu koji je stari gradić na brdu. Samo što je u to doba bio puno manje poznat. Tada je tamo Muzička omladina dolazila, boravila, svirala, uvijek baval. Pa smo mi navečer išli slušati njihove koncerte. Ne svaki dan, ali to je bio dio atrakcije. Sam Grožnjan bio je dosta zapušten u to vrijeme, ali uspjeli smo iz Grožnjana organizirati izlet na more u Fažanu na kupanje i to je bilo nešto jako zgodno i veselo i odmarajuće. Taj je izlet izgledao kao školska ekskurzija. Dvije studentice uspjele su dobiti i pristup kuhinji i organizirati pečenje palačinki. Ogromnu količinu su ispekle. Mi smo jeli i uživali i recimo to je bio jedan socijalno-gastronomski događaj.

Postoji li još neka zanimljivost o toj prvoj školi?

Pokazalo se da su oni koji su pohađali tu ljetnu školu napravili uspješne karijere. Oni koji nisu danas profesori na Odsjeku, profesori su na nekim drugim fakultetima. Jedna kolegica je izvrsna istraživačica u Oxfordu. Dražen Nikolić napravio je karijeru u bankarskom sektoru. Kolegice iz Beograda i Slovenije isto su imale izvrsne karijere. Jedna od studentica iz Slovenije bila je arhitektica zapravo. Nju je privukla ova tema, a poznavala je studente psihologije i tako nam se pridružila. To je isto bilo zgodno jer bi onda tijekom diskusija unijela neku drugu perspektivu pa smo imali tračak interdisciplinarnosti. Koliko ja znam, barem 14 od 17 studenata s te prve ljetne škole napravilo

Ije izvrsne karijere. Ja neću reći da je to zato što su bili u toj Ljetnoj školi, ali postoji neka interakcija između toga tko je spreman upustiti se u tako nešto i tko zapravo onda to može podnijeti i izgurati. Osim toga, transformirati iskustvo LJPS-a u profesionalno, pa čak i životno, iskustvo je od velike koristi.

Već ste spomenuli brojne prednosti LJPS-a. Padaju li Vam na pamet još neke, bilo za studente, bilo za Odsjek, ili možda za Fakultet?

Ljetna škola je izvrstan oblik nastave, a zbog stjecanja iskustva u istraživačkom smislu i stjecanja životnih vještina povezanih sa strukom. Mislim da je ljetna škola dobra i sa socijalizacijskog stajališta jer tjedan dana jedna mala grupa provodi vrijeme zajedno i vrlo intenzivno surađuje. Sve ono što znamo iz socijalne psihologije o maloj grupi i o podjeli zadataka, o unutargrupnim procesima, o načinima postizanja zajedničkog cilja, to ovdje imamo uživo i svi sudjelujemo u tome. To je jedno životno iskustvo, koje traži i neko testiranje vlastite tolerancije i raznih socijalnih i drugih vještina. Treća je važna stvar vježbanje samodiscipline i preuzimanja i dijeljenja odgovornosti za zajednički rad u bilo kojoj fazi rada, sve do izdavanja knjižice.

Sa strane voditelja ljetna škola je neko zanimljivo pa onda i korisno iskustvo. Ovdje smo kao razrednik koji vodi ekskurziju, ali koji ima i neku širu društvenu odgovornost voditi ekskurziju pametnih, mladih, energetski nabijenih ljudi. Ja mislim da je ljetna škola dobra i za Odsjek. Kad je to tradicija i kad se to ponavlja onda naši kolege s drugih Odsjeka kažu: „A evo opet idu psiholozi na terenski rad“. I to mislim da je dobro i za vidljivost Odsjeka, i taj kontinuitet koji je traje sad već više od 30 godina. Mislim da je isto dobro i za Fakultet, da u svojim godišnjim izvještajima može prikazati ovakav način rada sa studentima, iako po mojem mišljenju Fakultet to ne koristi dovoljno.

Postoje li i neki nedostaci ljetne škole za studente ili profesore?

Za nastavnike je to vrlo intenzivan posao, prije, za vrijeme i poslije projekta, a koji daleko nadilazi ono za što su nastavnici plaćeni. Inte-

nzivno je, ali je gratificirajuće. Ja bih rekao da je taj intenzitet i jedini potencijalni nedostatak, ali ne u smislu da je to prepreka.

Imate li ideja kako bi se ljetna škola još mogla unaprijediti?

Mislim da bi bilo dobro da ima dovoljno novca da se studentima može osigurati komfornije sudjelovanje. Ja mislim da je u redu da budu u hotelskom smještaju gdje imaju redovite obroke. I da imaju neku dodatnu zabavu, nekoliko puta tijekom tog boravka, neki highlight, kao taj mali izlet što smo mi imali u Fažanu.

Treba li unaprijediti samu strukturu i način izvođenja?

Ja mislim da se ona dobro ustalila. Sada se uglavnom prikupljaju podaci prije, onda se to analizira i piše do nekih, ja bih rekao 80% na licu mjesta tijekom putovanja, što je velika prednost jer na taj način sve lakše dovršiti. Na ovoj ljetnoj školi na kojoj sam ja bio suvoditelj 2015. radili smo na taj način i odlično je funkcioniralo, tako da ja ne mislim da treba nešto mijenjati ili popravljati.

Kako Vi vidite budućnost ljetne škole?

Jako optimistično. Mislim da će ona nastaviti živjeti i da će doprinositi profesionalnom razvoju studenata koji se odluče uključiti. Ne mislim da se treba povećavati broj studenata jer je takva jedna srednje velika grupa optimalna. I naravno da sam ponosan da sam inicirao nešto takvo.

Ima li za kraj još nešto što nam Vi želite ispričati, poručiti?

Samo bih želio reći da je tema koju ste odabrali vrlo zanimljiva, vrijedna za dokumentiranje i buduće arhiviranje tog dugotrajnog, dugogodišnjeg oblika nastave i da je sjajno da ste se sjetili to napraviti. I želim da vam bude lijepo u Šibeniku.

Intervju proveli: Jovana Polimanac i Iva Miličević